

O riyar

O niyaro' no mako, itini i pasawali mingataay to riyar, harateng han yo kaemang ho, pararid sa tayra i riyar mifoting ci mama no mako, roma i, pakatar sa mikerid tamiyanan. Nika miming ho ko mihcaan niyam, mafokil ho a mipadang, saka itira sa kami i masatangoay no riyar a misalama. Ano mimimiming kora masatangoay a nanom, sa lipahak sa kami itira misalama, matiya sa o pisalamaan itira i riyar. Ira ko rarepeten niyam o mimingay a kalang, kaliwkiway, ira ko malaliway no kerah talawali a foting.

Hakakerem to ko romi'ad, tahira to i loma', adihay ko pinaala ni mama a foting, papipafatis to fiyafiyaw tamiyanan, nawhan o pinangan no Pangcah ko matiniay a 'orip. Ano nima to a loma' talalotok ira ko tama' anca talariyar, tala'alo mifoting, a 'isa'isal sa to pinalowad, roma i malacecay ko lafi. Maherek to malafi kakaletto sa to fiyafiyaw talariyar micekiw ko micekiway mitafokod ko mitafokoday, nawhani, ma'erac ko riyar to dadaya. Maolah ko foting talahekal mikilim to kakaenen, mikalic i fokelokelohan ko ceki misalama, sa lahoday sa ko piala, caayay kanikaw to kakaenen ko Pangcah.

Harateng han yo kaemang ho, matiya awaay ko tolas no riyar a paini kitanan to saka'orip, nawhani talariyar ho ci ina ato ci mama adihay to

ko 'aowng, o kalang, o mori, o ceki nangra. Ora talawaliay mifoting minokay adihay to ko foting. Nika anini sato langiwngiw to ko 'alomanay, caayay to ka adihay ko kahirahira no riyar, makari'ang mapa'oning to caayay to kanga'ay a tayra i riyar mifoting. Ya fangcalay tapalen a riyar yo kaemang ho awaay to manengneng mafalic to. Anini sato talipa'elal to ko tamdaw samanen a palolol ko nika fangcal no riyar mato itiyaay ho sato anini. Nawhan caay kanga'ay no riyar caka pitolas a paini to kinaira, hatiniay to ko pikari'ang, pipa'oning no tamdamdaw, kahi ho ira ko saka'oripaw no riyar.

O riyar ko sakaira no serangawan no Taywan. Itini tona riyar ko sakaira no kinaira no tato'as no mita, malasaka cifenek, caayay ko saki'orip aca no mita ko riyar, o todongay to o serangawan no mita. Saka parayray kita to nano to'as a serangawan i, aka tawalen no mita a parayray ko nika fangacal no riyar, sa matiyaen no to'as ho ko pinengneng to riyar ato pingodo tona hekal, sahetoen o sapihadoway ko faloco' a masasiolah malacafay a ma'orip, kalimelaen ko paini no riyar i titanan, ko nanay o teloc no mita mang'ay a mihamham tona painian no riyar.

海洋

家鄉位於東部靠海的小鎮。小時候，爸爸常去海邊捕魚，偶爾會帶小孩子去。小水灘是我們的海洋遊樂園。海洋樂園裡有屬於我們自己的獵物，有小螃蟹、寄居蟹，還有小魚兒。拿了一些漁獲，我們會分給鄰居，只要有哪戶人家捕獲到山產或海產，都會分送。大家也會相約到海邊「夜抓」，有些海中生物是夜晚行動，退潮時更容易捕撈。

海洋提供我們無限資源，每次到海邊都能抓到不少的漁獲。以前出遠洋的親戚們漁獲量也不少。曾幾何時，海中的魚類變少、海域被污染而無法捕魚。美麗的海洋變了色，記憶中的那片大海不再美麗。人們開始保護海洋，有些海岸、海域被限制進入，因為大海並不再提供無限的資源，在破壞、污染下，海洋終究會失去生命力。

海洋孕育了台灣文化。祖先們從大海得到了資源，也獲得了智慧，海洋是我們生活、文化的一部份。延續傳統文化時，要記得延續大海的美麗、珍惜海洋所給予的，才讓子孫能享有這片海洋的恩賜。